

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak se má advokát zachovat, když jeho klient hodlá spáchat trestný čin?

Advokát je při výkonu svého povolání vázán celou řadou povinností vůči svému klientovi. Jednou z nich je povinnost mlčenlivosti, která je při obhajobě klienta v trestním řízení obzvláště důležitá. Jak je to ovšem s povinností mlčenlivosti advokáta v případě, kdy jeho klient trestný čin již spáchal nebo jeho spáchání teprve plánuje?

Povinnost mlčenlivosti advokáta

Mlčenlivost advokáta je nutným předpokladem k tomu, aby se mezi klientem a advokátem mohl vytvořit důvěrný vztah, který je pro právní zastoupení zcela zásadní. Zákonný základ této povinnosti je obsažen v ustanovení § 21 zákona č. [85/1996](#) Sb., zákona o advokacii, v platném znění (dále jen „**zákon o advokacii**“). Obsahem předmětné povinnosti advokáta je zachovávat mlčenlivost o veškerých skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Institut mlčenlivosti v sobě zahrnuje i povinnost nezneužít získané informace k újmě klienta nebo ve svůj vlastní prospěch či ve prospěch třetí osoby. Advokát by měl už při převzetí zastoupení klienta informovat, že je zákonnou mlčenlivostí vázán. Povinnost mlčenlivosti se týká skutečností právní i neprávní povahy a vztahuje se nejen na advokáty, ale také na koncipienty a jiné osoby, které se spolu s advokátem podílejí na poskytování právních služeb (např. právní asistenty, administrativní pracovníky atd.). Povinnost mlčenlivosti trvá i po vyškrtnutí advokáta ze seznamu advokátů a k jejímu prolomení může dojít jen v zákonem stanovených případech.

Oznamovací povinnost ve vztahu ke spáchanému trestnému činu

Zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, v platném znění (dále jen „**trestní zákoník**“) ve svém ustanovení § 368 taxativně vymezuje trestné činy, na které se vztahuje oznamovací povinnost. Podle předmětného ustanovení má ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný spáchal trestný čin výslovně specifikovaný trestním zákoníkem (např. trestný čin vraždy, obecného ohrožení, teroristického útoku atp.), povinnost uvedenou skutečnost bezodkladně oznámit orgánům činným v trestním řízení, jinak mu hrozí trest odnětí svobody až na tři roky. Advokáti ve vztahu ke svým klientům tuto povinnost nemají. Uplatní se na ně totiž výjimka z povinnosti oznámit spáchání trestného činu ve smyslu § 368 trestního zákoníku. Pokud by zde tato výjimka nebyla, docházelo by ke kolizi zákona o advokacii a trestního zákoníku. Je proto důležité, aby klient byl o této skutečnosti advokátem vždy patřičně informován tak, aby si byl dostatečně vědom síly své ochrany, zejména pak v případech obhajoby v trestním řízení.

Oznamovací povinnost ve vztahu k trestné činnosti, kterou klient plánuje spáchat

Trestní zákoník v ustanovení § 367 dále taxativně vyjmenovává trestné činy, ke kterým se vztahuje povinnost překažení osobou, jenž se hodnověrně dozví o jejich přípravě či dokonce páčání. V opačném případě dotyčné osobě vzniká odpovědnost za trestný čin nepřekažení trestného činu, a to s hrozbou trestu odnětí svobody až na tři roky. Zde nastává bod zlomu, jelikož povinnost překažit spáchání trestného činu se vztahuje i na advokáta, čímž dochází k prolomení advokátní mlčenlivosti. Pokud se tedy advokát hodnověrným způsobem dozví o jednání svého klienta, které směřuje

ke spáchání některého z trestných činů taxativně vyjmenovaných v § 367 trestního zákoníku, je jeho povinností o tom příslušné orgány informovat. Advokát je povinen spáchání trestného činu překazit, pokud tak může učinit bez značných nesnází a bez toho, aby sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání.

Povinnost advokátní mlčenlivosti se vztahuje jen na skutečnosti, o nichž se advokát dozví v souvislosti s poskytováním právních služeb. Nastane-li situace, kdy je advokát přímo svědkem spáchání trestného činu, vztahuje se na něj standardní povinnost vypovídat o tom, čemu byl přítomen, před soudem, a to bez dalšího. Advokát je dokonce povinen před soudem vypovídat i v případě, kdy by obviněný z trestného činu měl být jeho klientem. V takovýchto případech by nicméně advokát měl převzetí obhajoby raději odmítnout, jakkoliv se nejedná o obligatorní důvod k jejímu odmítnutí. Rozhodne-li se advokát v takové situaci obhajobu převzít, měl by svého klienta (obviněného) nejlépe v písemné formě informovat o tom, že bude-li v trestním řízení předvolán jako svědek, nebude od okamžiku poskytnutí výpovědi před soudem schopen jej dále zastupovat a obhajoba tím skončí (resp. advokát bude z obhajoby vyloučen).

Další případy prolomení povinnosti advokátní mlčenlivosti

Trvání advokátní mlčenlivosti je sice časově neomezené, tato povinnost ovšem nikdy není zcela absolutní. Mlčenlivosti může advokáta zprostit pouze klient, případně klientův dědic nebo právní nástupce, a to výhradně v písemné formě, popř. ústním záznamem do protokolu v řízení před soudem. Pokud dojde ke zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta před soudem, nejde o všeobecné zproštění advokáta z této zákonné povinnosti, nýbrž pouze o zproštění pro určité řízení. K prolomení povinnosti mlčenlivosti advokáta dochází také v případě, kdy advokát sděluje informace z advokátního spisu osobám, které se společně s ním podílejí na poskytování právních služeb – zpravidla tedy trvale spolupracujícím advokátům, advokátním koncipientům či právním asistentům.

K zákonnému prolomení advokátní mlčenlivosti rovněž dochází ve sporech klienta s advokátem před orgánem veřejné moci (např. v soudních sporech o zaplacení odměny advokáta), avšak pouze v rozsahu nezbytném pro dané řízení. Výjimkou z povinnosti mlčenlivosti představuje také exekuční řízení, kdy je advokát na písemnou žádost povinen sdělit exekutorovi údaje o majetku klienta, proti němuž je vedena exekuce (např. informace o bankovních účtech, movitých či nemovitých věcech, listinách nebo cenných papírech klienta). Takovéto informace však může advokát exekutorovi sdělit pouze o majetku, který klientovi spravuje. Advokát je rovněž vázán oznamovací povinností vůči České advokátní komoře při plnění povinností podle zákona č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, v platném znění. Pokud se advokát setká při výkonu advokacie s podezřelým obchodem, musí takové jednání bezodkladně nahlásit České advokátní komoře. Tím samozřejmě není dotčena zákonná povinnost advokáta překazit přípravu nebo spáchání trestného činu legalizace výkonu z trestné činnosti nebo financování terorismu ve smyslu § 367 trestního zákoníku.

Závěrem

Každý klient má právo svého advokáta kdykoliv změnit a ukončit s ním spolupráci. Důvodem může být úplně cokoli, od ztráty důvěry, nedostatku vstřícnosti či flexibility advokáta, až po výši jeho odměny. Pokud však advokát poruší své zákonné povinnosti, zejména pak povinnost mlčenlivosti, může klient na advokáta z toho důvodu také podat stížnost k České advokátní komoře. V případě, že se prokáže oprávněnost takové stížnosti, vypracuje se kárná žaloba, jenž může být na advokáta podána výhradně předsedou Kontrolní rady České advokátní komory nebo Ministrem spravedlnosti (nikoliv tedy přímo klientem).

Advokátovi je pak možné za kárné provinění uložit až pět různých druhů kárných opatření, od

napomenutí, přes pokutu, dočasný zákaz výkonu advokacie, až po vyškrtnutí ze seznamu advokátů. Pokud by se advokát provinil nepřekážením trestného činu ve smyslu § 367 trestního zákoníku, hrozil by mu v takovém případě dokonce i trest odnětí svobody. Nadto pokud by klientovi byla advokátem při poskytování právních služeb způsobena škoda (např. v důsledku vyzrazení citlivých informací a porušení povinnosti mlčenlivosti), advokát za ni v plné výši odpovídá a odmítne-li ji klientovi dobrovolně nahradit, může poškozený klient svůj nárok uplatnit žalobou u civilního soudu. Možných důsledků porušení povinnosti mlčenlivosti ze strany advokáta je tedy celá řada. Advokáti a zejména obhájci v trestních věcech to bezesporu nemají lehké, jelikož k informacím o páchané trestné činnosti se dostávají na denní bázi a musí být schopni se mnohdy v krátkém časovém horizontu rozhodnout, jak s těmito informacemi správně naložit, tak aby neporušili své zákonné povinnosti a současně se sami nedostali do rizika či dokonce fyzického ohrožení.

JUDr. Jiří Matzner, Ph.D., LL.M.
Vedoucí partner, Advokát

JUDr. Jiří Matzner, Ph.D., advokát

Anny Letenské 34/7
120 00 Praha 2

Tel.: +420 222 254 555
e-mail: info@matzner.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález](#)

[Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)

- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)